

СЕКЦІЯ 9 ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

УДК 330

Бурка Олександр
студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Oleksandr Burka
student of the PFm-51 group
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ FINANCIAL RESOURCES OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF ENSURING THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

У 2015 році Генеральна Асамблея ООН прийняла Порядок денний сталого розвитку до 2030 року, який включає цілі сталого розвитку (ЦСР). Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до забезпечення сталого розвитку. На рисунку 1 зображено 17 цілей сталого розвитку, які повинні бути реалізованими [1].

Рисунок 1. Цілі сталого розвитку [2]

У країнах, що приєдналися до сталого розвитку повинні здійснюватися усі необхідні процеси для реалізації його цілей. Насамперед, ці процеси повинні задіяти кожен складову життя громадян: державу, бізнес, органи місцевого самоврядування та домогосподарства.

Держава, в свою чергу, має забезпечити можливість реалізації ЦСР, створити сприятливі умови та необхідну нормативно-правову базу для цього.

Україна активно впроваджує реформи щодо реалізації поставленої мети. Наша держава досягла важливих результатів за період впровадження реформ. Для прикладу, відповідно до національного огляду в Україні у 2021 році, рівень бідності населення знизився з 58,3% у 2015 році (на початку реформ) до 43,2% у 2018 році.

Сьогоднішня ситуація в державі, а саме військові дії на території України, внесли свої корективи щодо реалізації ЦСР в таких непростих умовах. Так, за прогнозами ООН, до кінця 2023 року рівень бідності населення України може зрости до 55% [3].

Незважаючи на військові дії, Уряд планує провести Добровільний національний огляд прогресу у досягненні ЦСР [4].

Реалізація цілей сталого розвитку найкраще відслідковується на рівні фінансів територіальних громад. Тут відображаються результати діяльності держави та бізнесу, що покращують життя населення. Територіальні громади є важливим елементом сталого розвитку, оскільки вони відповідають за соціально-економічний розвиток на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування розпоряджаються фінансовими ресурсами з метою реалізації цілей сталого розвитку.

У розпорядженні громад фінансові ресурси можуть бути різних типів, відповідно до джерел залучення: бюджетні, інвестиційні, грантові та кредитні.

Незалежно від джерела залучення, фінансові ресурси повинні бути спрямовані на розвиток громади. Саме це є метою формування бюджету розвитку громади.

Бюджет розвитку – це механізм який спрямовує власні та залучені ресурси громади у економіку, нові робочі місця, і, відповідно, збільшує економічний потенціал. Це в свою чергу приносить результат у вигляді зменшення рівня безробіття, бідності, розвитку нових технологій, тощо [5, С. 34].

Бюджетні ресурси громади можуть бути власні (податкові надходження, продаж та оренда землі, тощо) та залученими (субвенції та дотації державного бюджету). Вони спрямовуються на фінансування потреб розвитку громади. Залучаючи кошти із державного бюджету, громада може реалізувати великі проекти на умовах фінансування або співфінансування. Така форма фінансування допомагає розділити фінансове навантаження на один муніципалітет [6, С. 45].

Для прикладу, будівництво навчальних закладів, що відповідає 4 цілі сталого розвитку ООН «Якісна освіта»: таке капітальне вкладення є занадто важким для громади, тож спосіб співфінансування із державним бюджетом може полегшити фінансове навантаження.

Як правило, бюджетні кошти складають основну частину бюджету громади та є основним джерелом доходу.

Інвестиційні ресурси громади мають більш креативний характер. Для їх залучення органам місцевого самоврядування необхідно провести клопітку роботу для залучення інвестора. Вони можуть бути залучені у різних формах, відповідно до стратегії розвитку громади.

Якщо бюджет громади потребує негайного фінансування великого проекту, органи місцевого самоврядування можуть прийняти рішення залучення невідновлювальних інвестицій (продаж комунальної власності, землі, тощо з переходом прав власності на комунальні активи) [6, С. 50].

У довгостроковій перспективі можна використати відновлювальні інвестиції – оренду комунальний активів, ще передбачає тимчасовий перехід прав власності та приносить постійний дохід у вигляді орендної плати.

Комбінацією попередніх двох механізмів є державно-приватне підприємство. Це форма співпраці яка зменшує боргове навантаження на бюджет громади та залишає право власності

на актив. Ця форма співпраці дозволить розвинути комунальні підприємства для забезпечення соціальних та економічних інтересів громади. Часткова приватизація зробить підприємство конкурентоспроможним за рахунок приватного менеджменту та буде регульоване відповідно до інтересів населення [6, С. 58].

Грантові програми залучення ресурсів не завжди мають фінансову складову, це можуть бути консалтингові послуги, матеріали, обладнання, тощо. Ресурси залучені за допомогою грантів мають цільове призначення: на реалізацію проєктів з екології та охорони природи (території, що підлягають особливій охороні, боротьба із забрудненнями), демократичні реформи (партисипація, розвиток третього сектора), медіакомунікації та ін. [6, С. 60].

Грантові ресурси можуть бути залучені від міжнародних та державних організацій. Їх використання цілком відповідає цілям сталого розвитку ООН.

Кредитні ресурси не є популярними для фінансів місцевого самоврядування. Їх залучення може мати різні форми: банківські кредити, облигації, казначейські позики.

Кредити, що надаються міжнародними організаціями, зазвичай супроводжуються грантами. Наприклад, Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO, допомагаючи у забезпеченні питною водою сіл, вимагав, щоб невеличку частку грошей сплатили самі селяни. У Вінницькій області було запропоновано позичати гроші у «Вінницькому обласному фонді сприяння інвестиціям та будівництву» (який є комунальною організацією) під 6% річних. Згодом люди усі ці гроші повернули. Таким чином за 2 роки фонд вклав у подібні проєкти близько 2 млн. грн. [6, С. 67].

Усі перелічені форми залучення коштів до бюджетів громад мають конкретне призначення. Відповідно до створених стратегій розвитку, органи місцевого самоврядування спрямовують ці кошти на соціально-економічний розвиток громади. Саме цій меті відповідають цілі сталого розвитку ООН.

Реалізація проєктів може потребувати комбінації форм залучення ресурсів. Для того, щоб громада могла вільно розпоряджатися своїми ресурсами, необхідно покращувати інвестиційний клімат, залучати грантові програми та розвивати інфраструктуру і підприємство у громаді.

Таким чином, поєднуючи джерела та форми залучення фінансових ресурсів, громада може ефективно їх використовувати та, відповідно, покращувати життя населення.

Перелік використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку ООН. Радник: веб-сайт. URL: <https://radnyk.org/noviny/czili-stalogo-rozvytku-oon/>
2. Цілі сталого розвитку. ДіяБізнес. URL: <https://business.dija.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku>
3. Рівень бідності. Громадське інтерактивне телебачення : веб-сайт. URL: <https://uagit.tv/2022/12/21/26630-do-kintsya-2023-riven-bidnosti-v-ukrayini-mozhe-zrosty-do-55-naselennya-ekonomist-poyasnyv-chomu>
4. Незважаючи на війну, що триває, Україна планує у 2023 році провести добровільний національний огляд прогресу в досягненні цілей сталого розвитку. UNDP: веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/nezvazhayuchy-na-viynu-shcho-tryvaye-ukrayina-planuye-u-2023-rotsi-provesty-dobrovilnyy-natsionalnyy-ohlyad-prohresu-v>
5. Наталенко Н. Фінанси та бюджет об'єднаної громади. Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72с.
6. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович]. К. : 2017. 107 с.